

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан ФІМВ
доц. Віталій АНДРЕЙКО/
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні питання громадянської освіти в Україні

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітня програма	Історія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні питання громадянської освіти в Україні» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.03. Середня освіта (Історія та громадянська освіта), освітньої програми «Історія».

Розробники: Ігор ШНІЦЕР, доцент, к.і.н., завідувач кафедри МІУЗК

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні КМІУЗК
протокол № 1 від «29» березня 2024 р.
Завідувач кафедри Шніцер доц. Ігор ШНІЦЕР

Схвалено науково-методичною комісією
факультету історії та міжнародних відносин
протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.
Голова науково-методичної комісії Мишко доц. Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й р.н.	1-й р.н.
Вид підсумкового контролю: семестровий	Семестр:	
	2-й	2-й
	Лекції:	
	20	8
	Практичні (семінарські)	
	22	4
	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: залік, усна	Самостійна робота:	
	76	108

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання громадянської освіти в Україні» є формування у здобувачів знань про актуальні питання громадянської освіти, яка спрямована на формування особистості, громадянина України, якому притаманні демократична громадянська культура, усвідомлення цінності свободи, прав людини, відповідальність, готовність до компетентної участі у громадському житті.

Відповідно до освітньої програми «Історія» вивчення дисципліни сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

- здатність усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, діяти соціально відповідально та на основі етичних міркувань;
- усвідомлення важливості ідеї громадянства та громадянського виховання в Україні;
- здатність розвивати та застосовувати знання з громадянської освіти в процесі професійної діяльності в школі;
- здатність визначати стан громадянської освіти школярів;
- здатність використовувати сучасні інформаційні технології у громадянській освіті та вихованні учнів загальноосвітніх навчальних закладів;
- усвідомлення важливості школи у розвитку громадянського суспільства в Україні.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Актуальні питання громадянської освіти в Україні» є вибірковою і немає передумов вивчення в межах освітньої програми «Історія» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Очікуванні результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Актуальні питання громадянської освіти в Україні»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати ідею громадянства та громадянського виховання в історичній ретроспективі.	
Знати сучасний стан, проблеми громадянської освіти школярів.	
Знати формувати громадянські компетентності школярів.	
Уміти формувати хронологічні знання учнів в контексті становлення громадянської позиції на уроках історії.	
Оцінювати поведінкові аспекти та аналіз стану громадянської свідомості української молоді.	
Уміти використовувати неформальну освіту як інструмент формування громадянських цінностей української молоді.	
Знати громадянські компетентності сучасного вчителя.	
Здатність впливати на зміст громадянської освіти батьків учнів.	
Уміти використовувати новітні інформаційні технології у громадянській освіті та вихованні учнів загальноосвітніх навчальних закладів.	
Реалізовувати роль громадсько активної школи у розвитку громадянського суспільства в Україні.	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання

Метод проблемного викладення матеріалу, пояснювально-ілюстративний метод, пошуковий та дослідницький методи, інтерактивний метод, метод проєктів та кейсів, метод моделювання професійних ситуацій.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: практичні заняття, модульна контрольна робота, самостійна робота та залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступи на практичних заняттях тощо. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, консультаціях.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік в усній формі за екзаменаційними білетами.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5					

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	11	30
Самостійна робота	1	20
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Методика оцінювання. Матеріал модуля, який здобувачі вищої освіти повинні засвоїти протягом семестру, виноситься на модульну контрольну роботу, що проводиться в кінці семестру.

Модульна контрольна робота виконується письмово. Максимальна кількість балів, що виставляється здобувачу вищої освіти за виконання контрольної роботи складає 50 балів.

За виконання практичних робіт та завдань самостійної роботи, здобувачу вищої освіти нараховується різна кількість балів, в залежності від складності матеріалу відповідної теми.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти поточного оцінювання (включно із презентацією результатів) є досягнення здобувачем освіти не менше 50%

балів від загальної кількості запланованої за конкретною темою. Конкретна максимальна кількість балів подається у таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі за модуль та за окремі види навчальної роботи.

Невиконані практичні завдання, а також неявка на модульну контрольну роботу оцінюються в 0 балів незалежно від причини невиконання (неявки). Сумарна оцінка (від 0 до 100 балів) виставляється у відомість модульного контролю.

Модуль зараховується, якщо сумарний бал складає не менше 60 балів, і виконані та зараховані всі практичні роботи, які є складовими модуля.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового (семестрового) контролю

Залікова методика оцінювання. За результатами модульного контролю визначається підсумкова модульна оцінка. Залікова оцінка визначається в залежності від рейтингового балу.

До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35 балів і, яким зараховано всі практичні роботи за семестр.

Здобувач вищої освіти, підсумкова модульна оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити її до початку підсумкового семестрового контролю під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до заліку і у нього виникає академічна заборгованість.

Залік з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов модульний контроль та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за підсумкову модульну оцінку, яку він отримав за результатами модульного контролю у семестрі.

Залік проводиться в усній формі. На залік виносяться теоретичні питання та практичні завдання в обсязі навчального матеріалу за семестр.

Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік вноситься у відомість обліку успішності.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	зараховано
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінювання підсумкового контролю з дисципліни

– **«зараховано» (90-100 балів, А)** заслуговує студент, який виявив всебічне і глибоке знання програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисципліни та їх значення для майбутньої професії;

– **«зараховано» (82-89 балів, В)** заслуговує студент, який виявив повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу рекомендовану програмою, виявив систематичний характер знань з дисциплін і здатний до самостійного доповнення, але під час відповіді допустив деякі неточності;

– **«зараховано» (74-81 бал, С)** заслуговує студент, що виявив не цілком повне знання програмного матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематичний характер знань з дисциплін і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності;

– **«зараховано» (64-73 бали, D)** заслуговує студент, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили помилки у відповіді на заліку та при виконанні залікових завдань, але які володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;

– **«зараховано» (60-63 балів, E)** заслуговує студент, що виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, не завжди вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили грубі помилки у відповіді на заліку та при виконанні залікових або завдань, але які частково володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача.

– **«незараховано» (35-59 балів, FX)** виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

– **«незараховано» (0-34 балів, F)** виставляється студенту коли протягом семестру він допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Ідея громадянства та громадянського виховання в історичній ретроспективі.

Тема 2. Громадянська освіта школярів: сучасний стан, проблеми та перспективи.

Тема 3. Формування громадянської компетентності школярів.

Тема 4. Формування хронологічних знань учнів в контексті становлення громадянської позиції на уроках історії.

Тема 5. Поведінкові аспекти та аналіз стану громадянської свідомості української молоді.

Тема 6. Неформальна освіта як інструмент формування громадянських цінностей української молоді.

Тема 7. Громадянські компетентності сучасного вчителя.

Тема 8. Новий погляд на зміст громадянської освіти батьків.

Тема 9. Освітньо-виховні можливості новітніх інформаційних технологій у громадянській освіті та вихованні учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Тема 10. Роль громадсько активної школи у розвитку громадянського суспільства в Україні.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Ідея громадянства та громадянського виховання в історичній ретроспективі.	11	2	2			7
Тема 2. Громадянська освіта школярів: сучасний стан, проблеми та перспективи.	14	2	4			8
Тема 3. Формування громадянської компетентності школярів.	13	4	2			7
Тема 4. Формування хронологічних знань учнів в контексті становлення громадянської позиції на уроках історії.	11	2	2			7
Тема 5. Поведінкові аспекти та аналіз стану громадянської свідомості української молоді.	12	2	2			8
Тема 6. Неформальна освіта як інструмент формування громадянських цінностей української молоді.	11	2	2			7
Тема 7. Громадянські компетентності сучасного вчителя.	11	2	2			7
Тема 8. Новий погляд на зміст громадянської освіти батьків.	11	2	2			7
Тема 9. Освітньо-виховні можливості новітніх інформаційних технологій у громадянській освіті та вихованні учнів загальноосвітніх навчальних закладів.	12	2	2			8
Тема 10. Роль громадсько активної школи у розвитку громадянського суспільства в Україні.	14	2	2			10
Усього за модуль	120	20	22			76

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	Практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Ідея громадянства та громадянського виховання в історичній ретроспективі.	11	1				10
Тема 2. Громадянська освіта школярів: сучасний стан, проблеми та перспективи.	14		2			12
Тема 3. Формування громадянської компетентності школярів.	11	1				10
Тема 4. Формування хронологічних знань учнів в контексті становлення громадянської позиції на уроках історії.	12		2			10
Тема 5. Поведінкові аспекти та аналіз стану громадянської свідомості української молоді.	11	1				10
Тема 6. Неформальна освіта як інструмент формування громадянських цінностей української молоді.	13	1				12
Тема 7. Громадянські компетентності сучасного вчителя.	13	1				12
Тема 8. Новий погляд на зміст громадянської освіти батьків.	11	1				10
Тема 9. Освітньо-виховні можливості новітніх інформаційних технологій у громадянській освіті та вихованні учнів загальноосвітніх навчальних закладів.	13	1				12
Тема 10. Роль громадсько активної школи у розвитку громадянського суспільства в Україні.	11	1				10
Усього за модуль	120	8	4			108

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Ідея громадянства та громадянського виховання в історичній ретроспективі.	2	
2	Тема 2. Громадянська освіта школярів: сучасний стан, проблеми та перспективи.	4	2
3	Тема 3. Формування громадянської компетентності школярів.	2	
4	Тема 4. Формування хронологічних знань учнів в контексті становлення громадянської позиції на уроках історії.	2	2
5	Тема 5. Поведінкові аспекти та аналіз стану громадянської свідомості української молоді.	2	
6	Тема 6. Неформальна освіта як інструмент формування громадянських цінностей української молоді.	2	
7	Тема 7. Громадянські компетентності сучасного вчителя.	2	
8	Тема 8. Новий погляд на зміст громадянської освіти батьків.	2	
9	Тема 9. Освітньо-виховні можливості новітніх інформаційних технологій у громадянській освіті та вихованні учнів загальноосвітніх навчальних закладів.	2	
10	Тема 10. Роль громадсько активної школи у розвитку громадянського суспільства в Україні.	2	
	Разом	22	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Ідея громадянства та громадянського виховання в історичній ретроспективі.	7	10
2	Тема 2. Громадянська освіта школярів: сучасний стан, проблеми та перспективи.	8	12
3	Тема 3. Формування громадянської компетентності школярів.	7	10
4	Тема 4. Формування хронологічних знань учнів в контексті становлення громадянської позиції на уроках історії.	7	10
5	Тема 5. Поведінкові аспекти та аналіз стану громадянської свідомості української молоді.	8	10
6	Тема 6. Неформальна освіта як інструмент формування громадянських цінностей української молоді.	7	12
7	Тема 7. Громадянські компетентності сучасного вчителя.	7	12
8	Тема 8. Новий погляд на зміст громадянської освіти батьків.	7	10
9	Тема 9. Освітньо-виховні можливості новітніх інформаційних технологій у громадянській освіті та вихованні учнів загальноосвітніх навчальних закладів.	8	12

10	Тема 10. Роль громадсько активної школи у розвитку громадянського суспільства в Україні.	10	10
	Разом	76	108

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук та мультимедійний проектор для презентацій.

Програмне забезпечення: операційна система, пакет Microsoft Office, сервіси Google, система електронного навчання Moodle.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>
4. Громадянська освіта (інтегрований курс). 10 клас. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa.2022.hromadyanska.osvita-10.pdf>
5. Громадянська освіта та методика її навчання : Підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти / За загальною редакцією Т. В. Бакка, Т. В. Мелешенко. К. : УОБЦ «Оріон», 2019. 320 с. URL: https://go.gromadosvita.org.ua/GROMAD_OSVITA.pdf
6. Керівні принципи освіти в галузі прав людини для систем середньої школи (2012), розроблені Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ. URL: <http://www.osce.org/odihr/93969>
7. Кизенко В. Громадянська освіта і виховання – основа громадянського суспільства. Біологія і хімія в рідній школі. 2015. № 1. С. 34–37.
8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL: mon.gov.ua/content/Новини/2015/06/16/konczepczyia.doc
9. Окуньовська Ю. Становлення громадянської освіти в Україні. Політичне життя, 2023. № 2, С. 13–17. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/14095>
10. Освіта у сфері прав людини у шкільній системі Європи, Центральної Азії та Північної Америки: збірник прикладів кращих практик (2009) – посібник, розроблений Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ спільно з Радою Європи, Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини та ЮНЕСКО. URL: <http://www.osce.org/ru/odihr/102230?download>
11. Чувардинський О. Громадянське суспільство в Україні: історичні корені. Політичний менеджмент. 2008. № 1. С. 158 - 164.

Додаткова:

1. Боренько Я. Громадянська освіта в Україні. Молодіжна політика. 2017. URL: https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/171108_citizenship-education-Ukraine-ukr_YB.pdf
2. Губанова Т. Інформальна освіта як різновид освіти за законодавством України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 5. 2019. С. 56 – 59.
3. Клепко С. Громадянська освіта: утопії, моделі, філософії. Філософія освіти. 2005. №1. С. 86–115.
4. Мелеганич Г. Громадянська освіта як необхідна передумова євроінтеграції України. Міжнародний науковий вісник. 2018. Випуск 2 (18). URL: <http://visnyk-international.uzhnu.edu.ua/article/view/2218-5348.2019.2%2818%29.22-37>
5. Шніцер М., Шніцер І. Актуальні питання громадянської освіти молоді України. Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень: збірник наукових праць з матеріалами VII Міжнародної наукової конференції, м. Чернівці, 9 серпня, 2024 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2024. С. 136 – 137.
6. Шніцер М., Шніцер І. Інформальна громадянська освіта. Технології та суспільство: взаємодія, вплив, трансформація: збірник наукових праць з матеріалами II Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 26 липня, 2024 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2024. С. 144 – 145.